

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Kiteen kaupunki pitää lähtökohtaisesti kuntien vastuun lisäämistä työvoimapalveluiden järjestämisessä hyvänä. Kunta on lähellä asukkaita ja avoimia työmarkkinoita ja sillä on pitkä kokemus työllisyyttä edistävien palvelujen tuottamisesta laajan yhteistyöverkoston kanssa. Työllisyyspalvelujen järjestämis- ja rahoitusvastuun siirtäminen kunnille on kuitenkin niin mittava tehtäväkokonaisuus, että se vaatii hallituksen lakiesitykseen tarkennuksia ja muutoksia toteutuakseen kunnissa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamismuutokset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Kiteen kaupunki pitää haastavana järjestämisvastuun siirtämistä yli 20 000 työvoimapohjaan perustuvalla työllisyysalueella (yhteistoiminta-alue). Kunta on järjestänyt työllisyyttä edistäviä palveluja omana toimintanaan jo vuosia. Sinä aikana on muodostunut yhteyksiä alueen työmarkkinoihin sekä muuhun työllisyyttä edistäviin palveluverkostoihin. Lakiesityksessä määritelty luonnollinen työssäkäyntialue ja elinvoimaa edistävät palvelut sekä olemassa oleva kuntayhteistyö eivät ole yhteneväisiä tarkasti määritellyn työllisyysalueen kanssa. Huolena on, että työllisyysalueesta muodostuu kuntapohjainen hallintojärjestelmä, joka siirtää kunnilta järjestämisvastuun yhteistoiminta-alueille ja näin vähentää yksittäisen kunnan vaikuttamismahdollisuuksia työllisyyspalvelujen tarve-perusteiseen tuottamiseen. Yksittäisellä kunnalla tulee olla mahdollisuus hyödyntää jo luotuja alueellisia vahvoja yhteistoimintamalleja ja ekosysteemiä.

Kuntien järjestämisvastuulle siirrettävien työvoimapalvelujen kokonaiskustannukseksi on arvioitu noin 700 miljoonaa. Esityksessä ehdotetaan palvelujen rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien

kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Kustannuksista 70 % kohdentuisi työikäisen väestön (18-64-vuotiaat) ja 30 % laajan työttömyyden (työttömät ja työllisyyspalveluiden piirissä olevat) perusteella. Valtionosuusrahoitukseen esitetään siirryttäväksi kolmen vuoden siirtymäajalla.

Palvelujen järjestämistäsiirron keskeinen ajatus tulee olla, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Esitetty malli ei kuitenkaan kohdenna valtionosuusrahoitusta oikeudenmukaisesti alueille, joilla on korkea työttömyys ja siitä johtuen korkeat työttömyyskustannukset. Esityksen kustannuslaskelmat ovat suuntaa antavia, mutta ne osoittavat perusteiden olevan epäedullisia kaikille niille kunnille/maakunnille, joiden työttömyys on keskimääräistä korkeammalla tasolla. Valtaosa työttömyyden hoidon kustannuksista kertyy työttömien työnhakijoiden palveluista ja siksi laajan työttömyyden painoarvoa tulee korottaa (60 %). Rahoitus seuraisi työttömyyttä ja palvelu kohdentuisi tarveperusteisesti. Tämä kohdentaisi valtionrahoitusosuutta paremmin korkean työttömyyden alueille ja tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia ja kohdata taloudellisia riskejä säilyttäen rahoitusjärjestelmän kannusvaatimukset. Esitetyn mallin mukaan osa kunnista tulee saamaan vähemmän rahoitusta kuin siirtyvien palveluiden tuottaminen maksaa. Lakiesityksessä tulisi arvioida onko kunnilla mahdollisuutta sopeuttaa toimintaansa, jos kunnan saama valtionrahoitusosuus ei kata laajentuneita vastuita. Lakiesityksen rahoitusmalli kohtelee hyvin epäedullisesti Kiteetä, koko Pohjois-Karjalaa sekä muita maakuntia, jotka ovat korkean työttömyyden alueita. Taloushaasteita kunnille asettaa myös se, että sekä sote-että TE-palvelujen uudistuksen siirtymäajat sijoittuvat samoille vuosille. TE-palvelujen siirtymäaikaa tulisi pidentää, jotta kunnilla olisi aikaa sopeuttaa palvelurakenteitaan tuleviin isoihin muutoksiin.

Esityksen mukaan kuntien työttömyysetuuksien rahoitusvastuuta aikaistetaan ja porrastetaan siten, että kunnan rahoitusosuus kasvaisi työttömyyden pitkittyessä. Rahoitusvastuun laajentaminen kompensoitaisiin kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta. Työttömyysturvaetuuksien kompensointi korvattaisiin esityksen mukaan vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin. Korvaus maksettaisiin kunnille työikäisen väestön (18-64-v.) määrän suhteessa. Kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensointi pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen. Työttömyysturvan rahoitukseen tulisi luoda mekanismi, jolla huomioitaisiin työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät tulevaisuudessa.

Esitetyn mallin mukaan kunnat eivät voisi jatkossa hyödyntää palkkatukea. Kuntien palkkatukityöllistäminen on kuitenkin ollut yksi merkittävä keino, varsinkin pitkäaikaistyöttömyyden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistämismahdollisuuksien luomisessa. Tämä tulee huomioida uudistuksessa joko erillisellä rahoitusmallilla tai osana valtionosuusrahoitusta.

Hyvinvointialueiden tulisi tulevaisuudessa olla osavastuussa pitkään työttömänä olleiden kustannuksista. Esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan järjestämistäsiirryttyä hyvinvointialueille, mutta hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannusteita työttömien

sosiaali- ja terveyspalvelujen hoitamisesta niin, että kohderyhmä etenisi mahdollisimman nopeasti työmarkkinoille tai siirtyisi muuten oikealle etuudelle (esim. työttömyyseläke).

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**
- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämisen ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta

• edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvalain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;
Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

-

**Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta**

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Eryteisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

-

Lamminluoto Pasi
Kiteen kaupunki